

नेपाली बालबालिका विदेशी नागरिकलाई धर्मपुत्र, धर्मपुत्री ग्रहण गर्न दिने शर्त तथा प्रक्रिया
(प्रथम संशोधन), २०६७

नेपाली बालबालिका विदेशी नागरिकलाई धर्मपुत्र, धर्मपुत्री ग्रहण गर्न दिने शर्त तथा प्रक्रिया, २०६५ लाई संशोधन गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

मुलुकी ऐन, धर्मपुत्र, धर्मपुत्रीको महलको १२क. नम्बरले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल सरकारले देहायको शर्त तथा प्रक्रिया बनाएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यस शर्त तथा प्रक्रियाको नाम “नेपाली बालबालिका विदेशी नागरिकलाई धर्मपुत्र, धर्मपुत्री ग्रहण गर्न दिने शर्त तथा प्रक्रिया (प्रथम संशोधन), २०६७” रहेको छ ।

(२) यो शर्त तथा प्रक्रिया तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. नेपाली बालबालिका विदेशी नागरिकलाई धर्मपुत्र, धर्मपुत्री ग्रहण गर्न दिने शर्त तथा प्रक्रिया, २०६५ को दफा ५ मा संशोधन: नेपाली बालबालिका विदेशी नागरिकलाई धर्मपुत्र, धर्मपुत्री ग्रहण गर्न दिने शर्त तथा प्रक्रिया, २०६५ (यस पछि “मूल शर्त तथा प्रक्रिया” भनिएको) को दफा ५ को उपदफा (६) पछि देहायको उपदफा (७) थपिएको छ:-

“(७) उपदफा (६) बमोजिम जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट अनाथ प्रमाणित भएपछि बालकल्याण गृह, अनाथालय वा बाल मन्दिरले प्रत्येक बालबालिकाको विवरण मन्त्रालयले तोके बमोजिमको ढाँचामा तयार गरी सात दिनभित्र समिति र दफा १४ बमोजिमको परिवार छनौट समितिमा पठाउनु पर्नेछ ।”

३. मूल शर्त तथा प्रक्रियाको दफा ८ मा संशोधन : मूल शर्त तथा प्रक्रियाको दफा ८ को-

(१) उपदफा (१) मा रहेका “अन्य विवरण खुलाई” भन्ने शब्दहरू पछि “मन्त्रालयले तोके बमोजिमको ढाँचामा” भन्ने शब्दहरू थपिएका छन् :-

(२) उपदफा (२) को खण्ड (ज) को सट्टा देहायको खण्ड (ज) राखिएको छ :-

“(ज) मन्त्रालयले तोके बमोजिम निवेदकको न्यूनतम वार्षिक आय देखिने कागजात,”

(३) उपदफा (४) पछि देहायको उपदफा (५) थपिएको छ :-

“(५) उपदफा (२) बमोजिमको कागजात नोटरी पब्लिकबाट प्रमाणित गरिएको हुनु पर्नेछ ।”

४. मूल शर्त तथा प्रक्रियाको दफा ९ मा संशोधन : मूल शर्त तथा प्रक्रियाको दफा ९ को-

(१) उपदफा (१) को सट्टा देहायको उपदफा (१) राखिएको छ :-

“(१) प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भई कम्तीमा छ वर्ष बालबालिकाको क्षेत्रमा काम गरेका बालकल्याण गृह, अनाथालय वा बालमन्दिरले अन्तरदेशीय धर्मपुत्र, धर्मपुत्री सम्बन्धी कार्य गर्न चाहेमा सूचिकरणको लागि मन्त्रालय समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।”

(२) उपदफा (५) पछि देहायको उपदफा (६) थपिएको छ :-

“(६) उपदफा (५) बमोजिम बालबालिकाको व्यक्तिगत विवरण सम्बन्धी कागजात नोटरी पब्लिकबाट प्रमाणित गरिएको हुनु पर्नेछ ।”

५. मूल शर्त तथा प्रक्रियाको दफा १० मा संशोधन: मूल शर्त तथा प्रक्रियाको दफा १० को उपदफा (२) पछि देहायको उपदफा (३) थपिएको छ :-

“(३) उपदफा (१) बमोजिम सूचीबाट हटाइएका बालकल्याण गृह, अनाथालय वा बाल मन्दिरलाई सूचीबाट हटाइएको मितिले पाँच वर्ष पूरा नभई पुनः सूचीकरण गरिने छैन।”

६. मूल शर्त तथा प्रक्रियाको दफा ११ मा संशोधन : मूल शर्त तथा प्रक्रियाको दफा ११ को,-

(१) उपदफा (४) र (५) को सट्टा देहायका उपदफा (४) र (५) राखिएका छन्:-

“(४) उपदफा (३) बमोजिम सूचीकरण भएको विदेशी संस्था वा एजेन्सीले नेपालमा प्रचलित कानून बमोजिम आफ्नो सम्पर्क कार्यालय स्थापना गरी त्यसको जानकारी मन्त्रालयलाई दिनु पर्नेछ ।

(५) उपदफा (३) बमोजिम सूचीकरण भएको विदेशी संस्था वा एजेन्सीले नेपालमा बालबालिकाको हितको लागि गरिने कार्यको निमित्त समितिको सिफारिसमा मन्त्रालयले तोके बमोजिमको वार्षिक रकम बुझाउनु पर्नेछ ।”

(२) उपदफा (५) पछि देहायको उपदफा (५क) र (५ख) थपिएको छ:-

“(५क) उपदफा (५) बमोजिम प्राप्त हुने रकम समितिको सिफारिसमा मन्त्रालयले तोके बमोजिम बाल अधिकारको क्षेत्रमा कार्यरत संस्थासँग सम्झौता गरी सो संस्थाको खातामा जम्मा गरिनेछ ।

५(ख) उपदफा ५(क) बमोजिम जम्मा हुने रकमको आय व्ययको लेखापरीक्षण महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत प्राप्त लेखापरीक्षकबाट हुनेछ । ”

७. मूल शर्त तथा प्रक्रियाको दफा १३ मा संशोधन: मूल शर्त तथा प्रक्रियाको दफा १३ को उपदफा (२) को खण्ड (ग) पछि देहायको खण्ड (ग१) थपिएको छ:-

“ (ग१) सहसचिव, परराष्ट्र मन्त्रालय -सदस्य”

८. मूल शर्त तथा प्रक्रियाको दफा १४ मा संशोधन : मूल शर्त तथा प्रक्रियाको दफा १४ को,-

(१) उपदफा (३) को सट्टा देहायको उपदफा (३) राखिएको छ :-

“(३) उपदफा (१) र (२) बमोजिमको परिवार छनौट समितिले दफा ८ बमोजिमको निवेदनमा खुलाइएको विवरण र दफा ९ को उपदफा (५) बमोजिम प्राप्त विवरणका आधारमा समितिमा पहिला निवेदन दिने परिवार (निवेदक) र परिवार छनौट समितिमा पहिला दर्ता हुन आएको बालबालिकाले पहिलो प्राथमिकता पाउने गरी परिवार र बालबालिका छनौट गर्नु पर्नेछ ।”

(२) उपदफा (३) पछि देहायका उपदफा (३क) र (३ख) थपिएका छन् :-

“(३क) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि सो उपदफा बमोजिम परिवार र बालबालिका छनौट गर्दा पहिलो प्राथमिकता क्रममा रहेको परिवारले माग गरे अनुसार बालबालिकाको उमेर, लिङ्ग र स्वास्थ्य सम्बन्धी विवरण मेल नखाएमा त्यस्तो परिवारले माग गरेको विवरणसंग मेल खाने बालबालिका क्रमशः छनौट गर्न सकिनेछ ।

(३ख) छनौट भएको बालबालिका निवेदकले बुझि नलिदै त्यस्तो बालबालिकाको मृत्यु भएमा वा सो बालबालिका उपर कसैको हकदावी परेमा त्यस्तो निवेदकलाई प्राथमिकता दिई अर्को बालबालिका धर्मपुत्र वा धर्मपुत्रीका रूपमा दिइनेछ ।”

(३) उपदफा (६) मा रहेका “समिति” भन्ने शब्दको सट्टा “परिवार छनौट समिति” भन्ने शब्दहरू राखिएका छन्।

(४) उपदफा (७) मा रहेका “समिति” भन्ने शब्दको सट्टा “परिवार छनौट समिति” भन्ने शब्दहरू राखिएका छन्।

९. मूल शर्त तथा प्रक्रियाको दफा १५ मा संशोधन: मूल शर्त तथा प्रक्रियाको दफा १५ को उपदफा (२) पछि देहायको उपदफा (२क) थपिएको छ :-

“(२क) उपदफा (२) बमोजिम बालबालिका बुझाँउदा मन्त्रालयले निवेदकलाई बालबालिका धर्मपुत्र वा धर्मपुत्रीको रूपमा दिएको प्रमाणपत्र समेत प्रदान गर्नेछ ।”

१०. मूल शर्त तथा प्रक्रियामा दफा १५क. र १५ख. थप: मूल शर्त तथा प्रक्रियाको दफा १५ पछि देहायका दफा १५क. र १५ख. थपिएका छन्:-

“१५क. विशेष हेरचाहको आवश्यकता भएका बालबालिकाको लागि परिवार छनौट सम्बन्धी विशेष व्यवस्था: (१) यस शर्त तथा प्रक्रियामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि मन्त्रालयले विशेष हेरचाहको आवश्यकता भएका बालबालिकालाई धर्मपुत्र, धर्मपुत्री ग्रहण गर्न निवेदन दिने निवेदकहरूलाई प्राथमिकता दिई परिवारको छनौट गर्न सक्नेछ ।

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनका लागि “विशेष हेरचाहको आवश्यकता भएका बालबालिका” भन्नाले अनाथ बालबालिका वा स्वेच्छाले त्यागेका बालबालिकामध्ये शारीरिक वा मानसिक वा अस्वभाविक वा असामान्य विकास वा ज्येष्ठ उमेरका कारण विशेष हेरचाहको आवश्यकता भएको बालबालिका सम्भन्नु पर्छ ।

(२) कुनै बालबालिका विशेष हेरचाहको आवश्यकता भएको बालबालिका हो होइन भन्ने विषयको निर्धारण समितिले गर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि सो उपदफा बमोजिम परिवार र विशेष हेरचाहको आवश्यकता भएका बालबालिका छनौट गर्दा पहिलो प्राथमिकता क्रममा रहेको परिवारले माग गरे अनुसार बालबालिकाको उमेर, लिङ्ग र स्वास्थ्य सम्बन्धी कुनै

विवरण मेल नखाएमा त्यस्तो परिवारले माग गरेको विवरणसंग मेल खाने विशेष हेरचाहको आवश्यकता भएका बालबालिका क्रमशः छनौट गर्न सकिनेछ ।

(४) विशेष हेरचाहको आवश्यकता भएका बालबालिकाको लागि परिवारको छनौट सम्बन्धी अन्य प्रक्रिया र त्यस्तो बालबालिकाको वर्गीकरण मन्त्रालयले तोके बमोजिम हुनेछ ।

१५ख. धर्मपुत्र, धर्मपुत्रीको रुपमा ग्रहण गर्न दिने सम्बन्धी विशेष व्यवस्था: (१) यस शर्त तथा प्रक्रियामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि ख्यातिप्राप्त कुनै विदेशी नागरिकले दफा ३ बमोजिमको कुनै बालबालिकालाई धर्मपुत्र वा धर्मपुत्रीको रुपमा ग्रहण गर्न चाहेमा सम्बन्धित देशको राष्ट्रप्रमुख, सरकार प्रमुख वा परराष्ट्र मन्त्रीको औपचारिक सिफारिस सहित मन्त्रालय समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ ।

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि ख्याति प्राप्त विदेशी नागरिक भन्नाले देहायका कुनै व्यक्ति सम्भन्नु पर्छ ।

(१) विदेशी राष्ट्राध्यक्ष, सरकार प्रमुख वा परराष्ट्र मन्त्री,

(२) नोबल पुरस्कार विजेता,

(३) अन्तर्राष्ट्रिय ख्यातिप्राप्त सेलिब्रेटी

(४) वार्षिक तीनलाख अमेरिकी डलर भन्दा बढी आमदानी भएको व्यक्ति वा व्यवसायी ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त भएको निवेदन जाँचबुझ गर्दा त्यस्तो विदेशी नागरिकलाई निजको माग बमोजिमको बालबालिका धर्मपुत्र वा धर्मपुत्रीको रुपमा ग्रहण गर्न दिन मनासिव देखेमा मन्त्रालयले सोही व्यहोराको सिफारिस नेपाल सरकार, मन्त्रपरिषद् समक्ष गर्न सक्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सिफारिस भएमा मन्त्रपरिषद्ले त्यस्तो विदेशी नागरिकलाई निजको माग बमोजिमको बालबालिका धर्मपुत्र, धर्मपुत्रीको रुपमा ग्रहण गर्न स्वीकृति दिन सक्नेछ ।”

११. मूल शर्त तथा प्रक्रियाको दफा १६ मा संशोधन: मूल शर्त तथा प्रक्रियाको दफा १६ को,-

(१) उपदफा (१) पछि देहायको उपदफा (१क) थपिएको छ :-

“(१क) उपदफा (१) बमोजिम निरीक्षण तथा अनुगमन गर्दा कुनै बालकल्याण गृह, अनाथालय वा बाल मन्दिरले प्रचलित कानून विपरीतको कुनै कार्य गरेको समितिको निरीक्षण तथा अनुगमन सम्बन्धी प्रतिवेदनबाट देखिएमा समितिको सिफारिसमा मन्त्रालयले त्यस्तो बालकल्याण गृह, अनाथालय वा बाल मन्दिरलाई आवश्यक कारवाहीको लागि सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउनु पर्नेछ ।”

(२) उपदफा (२) को सट्टा देहायको उपदफा (२) राखिएको छः-

“(२) मन्त्रालयले चाहेमा कुनै अधिकृत कर्मचारी वा समितिको कुनै पदाधिकारी खटाई धर्मपुत्र, धर्मपुत्री ग्रहण गर्ने परिवार र दफा ११ बमोजिम सूचिकृत भएका संस्थाको मापदण्ड र कार्यसम्पादन, धर्मपुत्र, धर्मपुत्री सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय प्रचलन र प्रयोगका सम्बन्धमा समय समयमा अनुगमन गराउन सक्नेछ ।”

(३) उपदफा (२) पछि देहायको उपदफा (३) थपिएको छ :-

“(३) उपदफा (२) बमोजिम अनुगमन गर्ने कर्मचारी वा समितिका पदाधिकारीले त्यसरी अनुगमन गर्दा प्राप्त जानकारी तथा अन्तरदेशीय धर्मपुत्र, धर्मपुत्री लिने दिने कार्यमा देखिएका समस्या निराकरणका उपायहरु समेत खुलाई मन्त्रालयमा प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।”

१२. मूल शर्त तथा प्रक्रियाको दफा १९ मा संशोधनः मूल शर्त तथा प्रक्रियाको दफा १९ को-

(१) उपदफा (१) को खण्ड (ग) को सट्टा देहायको खण्ड (ग) राखिएको छ :-

“(ग) दफा १५ बमोजिम धर्मपुत्र, धर्मपुत्री ग्रहण गर्न स्वीकृति दिएका विदेशी नागरिकबाट अन्तरदेशीय धर्मपुत्र, धर्मपुत्री सम्बन्धी प्रक्रियामा लाग्ने खर्च,”

(२) उपदफा (४) को सट्टा देहायको उपदफा (४) राखिएको छः-

“(४) उपदफा (३) बमोजिम उपलब्ध भएको रकम बालकल्याण तथा सो सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान र मन्त्रालयले स्वीकृत गरेको बालबालिकाको हितसँग सम्बन्धित अन्य कार्यक्रममा खर्च गरिनेछ ।”

१३. मूल शर्त तथा प्रक्रियामा दफा २०क. र २०ख. थपः मूल शर्त तथा प्रक्रियाको दफा २० पछि देहायका दफा २०क. र २०ख. थपिएका छन्ः-

“२०क. निर्देशिका बनाउन सक्ने: यस शर्त तथा प्रक्रियासँग सम्बन्धित कार्यविधिगत कुराहरुका सम्बन्धमा मन्त्रालयले यो शर्त तथा प्रक्रियाको अधीनमा रही आवश्यक निर्देशिका बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।

२०ख. मापदण्ड बनाउन सक्ने: (१) यो शर्त तथा प्रक्रियाको अधीनमा रही मन्त्रालयले सूचिकृत भएका अन्तरदेशीय धर्मपुत्र, धर्मपुत्री सम्बन्धी काम गर्ने बाल कल्याण गृह, अनाथालय वा बालमन्दिरको लागि न्यूनतम मापदण्ड बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम बनाइएको मापदण्डको पालना गर्नु सम्बन्धित बालकल्याण गृह, अनाथालय वा बालमन्दिरको कर्तव्य हुनेछ ।”

१४. रूपान्तरः मूल शर्त तथा प्रक्रियाको ठाउँ ठाउँमा रहेका “कानून, न्याय तथा संसदीय व्यवस्था मन्त्रालय” भन्ने शब्दहरुको सट्टा “कानून तथा न्याय मन्त्रालय” भन्ने शब्दहरु राखी रूपान्तर गरिएको छ ।

